

Twee lijnen of twee meningen?

Een kleine bijdrage aan de discussie over man-vrouw in de kerk. In dit essay wil ik een ander gezichtspunt bieden aan deze discussie die de gemoederen bezig houdt. De vraag die we in de kerk beantwoorden willen is: Wel of geen ambtelijke bediening voor vrouwen? In dit debat bestaan twee haaks op elkaar staande meningen, die beide de pretentie hebben recht te doen aan de Schrift. De posities zijn ingenomen en de loopgraven worden steeds dieper. Wat zou ik daar nog aan kunnen toevoegen? Om de verwachtingen maar gelijk te temperen. In dit schrijven geef ik daar geen rechtstreeks antwoord op, omdat ik de vraag niet juist vind. Waarom?

Tijdens mijn studie theologie ben ik iets op het spoor gekomen wat misschien al sinds langere tijd buiten beeld is geraakt: De bedoeling van Gods ontwerp van de mens en de relatie daarvan met het kruis van Christus. De vraag waarom God de mens op een bepaalde manier heeft gemaakt is een vraag die de kwestie van eventuele ambtelijke bediening van de vrouw overstijgt en wellicht overbodig maakt.

Het ontwerp van de mens

In mijn bachelor these heb ik onderzoek gedaan naar de oorsprong van de mens. Voorwerp van onderzoek waren meerdere opvattingen over de geslachtelijkheid van de eerste mens. De vraag die gesteld werd: Was Adam nu een man of niet? Grofweg waren er twee opvattingen: de eerste opvatting is dat de eerste mens (Adam) géén man was, maar een onzijdig geslachtsloos wezen en dat pas bij de schepping van de vrouw het geslachtelijk onderscheid is ontstaan. De tweede opvatting is dat de eerste mens een mannelijk wezen was en uit zijn lichaam de vrouw is gemaakt. De aanleiding van dit onderzoek was, dat er in het boek “zonen en dochters profeteren”, in hoofdstuk 3 beweerd wordt dat de eerste mens geen man was en dat er daarom geen sprake kan zijn van een zogenaamde scheppingsorde.

De conclusie die ik getrokken heb na dit onderzoek, was dat de eerste mens anatomisch een man was en dat de vrouw gebouwd is van een rib uit zijn mannelijke lichaam. Dat betekent dat de mens (*hā'ādām*)¹ voorafgaande aan de schepping van de vrouw reeds man was, maar pas bij het zien van de vrouw het nut van zijn mannelijke lichaam begreep. Bij het verschijnen van de vrouw krijgt geslachtelijkheid zin. Dan is de mens compleet en dan pas kan God zeggen: zie het is zéér goed. In dit ontwerp van de mens heeft God iets van zichzelf gelegd, want de mens is geschapen naar Gods beeld. In Genesis 1:26 gaat er goddelijk overleg aan vooraf. Hier bereidt God zich voor op de creatie van een schepsel dat in tegenstelling tot de dieren, met Hem kan communiceren. De aanduiding *'ādām* (=zonder lidwoord) slaat daar op de mens als soort.² Dat de mens beeld van God is geldt zowel voor

¹ *'ādām* is het Hebreeuwse woord (met lidwoord is het *hā'ādām*) dat vaak vertaald wordt met mens, mensen, mensheid of de eigennaam Adam.

² Er is hier verschil van mening over of *'ādām* in vers 26 een collectief is of een enkele man. Naar mijn overtuiging geen van beiden, maar gaat het om de mens als soort (*species*). Dat past in de lijn van Genesis 1 van de schepping van de andere soorten. De meervoudsvormen zijn dan ook logischer, omdat het de bedoeling is dat er een heel ras aan mensen moet komen. Pas in vers 27 kan eventueel gesproken worden van een collectief van mensen, maar daar zou het ook kunnen slaan op dé mens, d.w.z. de eerste mens.

de man als voor de vrouw. Dat wordt uit deze tekst duidelijk. Alleen was voor mij de vraag gerezen of dit wel met zoveel woorden *rechtstreeks* van de vrouw gezegd wordt. De tekst lijkt het op een bepaalde manier te formuleren. Genesis 1:27 bestaat uit drie zinnen. De eerste zin: “En God schiep de mens (*hā’ādām* = *enkelvoud mannelijk*) naar zijn beeld.” De tweede zin: “naar het beeld van God schiep hij hem (enkelvoud mannelijk).” De derde zin: “mannelijk en vrouwelijk schiep hij hen” (meervoud mannelijk). Het geslachtelijk onderscheid komt ná de aanduiding “naar Gods beeld.” De tekst zegt dus volgens mij niet: “naar Gods beeld schiep Hij hen” of “naar Gods beeld schiep Hij hem en haar.”³

De aanduiding *hā’ādām* (= de mens) in Gen.1:27 kan niet slaan op de mensheid⁴ of op een collectief van meer dan twee mensen, want die waren er nog niet, maar op de eerste mens: Adam en in die mens is reeds begrepen de vrouw. Dus Adam inclusief Eva, ook al bestond ze nog niet als persoon (als je Genesis een en twee chronologisch leest). Dat volgt eveneens uit de wijze van haar schepping. Het ontstaan van de vrouw is heel anders dan de man. Zij wordt ook niet *gevormd* uit de aarde, maar *gebouwd* uit een reeds gevormd (levend) stukje lichaam van de mens (Adam).⁵ De vrouw is eigenlijk al inbegrepen in de mens bij zijn schepping. En daarom is ze ook beeld van God. Uit deze mens (mannelijk en vrouwelijk) ontstaat een lijn van geslachten (Gen.5:1-32) door de zegen van vruchtbaarheid die God geeft.

De persoon, waarvan Genesis 2:7 in detail vertelt hoe hij geschapen werd (Adam) is geschapen *rechtstreeks* naar het beeld van God (Zie ook Gen.5:1). In Luk.3:38 wordt Adam zelfs de zoon van God genoemd. Zoals al eerder is gezegd is ook de vrouw beeld van God. Sterker nog: Het beeld van God zijn van de mens kan niet compleet zijn zonder de vrouw, want de man alleen in Genesis 2 is nog geen communicatief wezen. Hij mist een ‘tegenover’. Zijn seksueel zijn, d.w.z. zijn man-zijn heeft geen nut als er geen vrouw is, want hoe zou je over geslachtelijkheid kunnen spreken als er maar één is? De vrouw maakt het plaatje van de mens compleet. Zij vult de man aan en niet andersom. Aan de hand van deze gegevens blijkt het begrip *hā’ādām* (= de mens) van betekenis te zijn. Het ontwerp van de mens, dat wil zeggen het ontstaan van de mens, maakt duidelijk hoe dit woord begrepen moet worden.⁶

Deze mens blijkt dan volgens het derde deel van het vers (mannelijk en vrouwelijk schiep hij hen) inclusief de vrouw zijn. De mens is hier naar mijn overtuiging: De mens en zijn vrouw. In hoofdstuk 2 van Genesis wordt in detail verteld hoe de mens in mannelijk en vrouwelijk is ontstaan. In Genesis 5:2 wordt nogmaals verteld dat God de mens (=Adam) schiep naar de gelijkenis van God en dat God hen ‘*ādām* (=mens) noemde op de dag dat ze geschapen werden. Dit laatste onderstreept dat er in Genesis 1:27 geen sprake is van een groter collectief mensen, maar van het eerste mensenpaar.

³ Vergelijk Genesis 5:1,2

⁴ Mensheid of *humanity* als collectief van alle mensen is niet een begrip dat in het betoog van Genesis past. De schrijver vertelt hier juist hoe uit het eerste mensenpaar een hele lijn van geslachten voortkomt (Gen.5:1-32), waar Genesis 1:26-28 op vooruitkijkt. Het begrip mensheid als *humanity* is een westers begrip. In latere vertalingen van ná de Verlichting zijn deze woorden in de Bijbeltekst gekomen daar waar ‘*ādām* staat. Dit is een genderneutraal begrip dat onder invloed van de eerste feministische golf in de vertalingen terecht gekomen is. Vergelijk hiervoor de verschillende Engelse vertalingen met de King James Vertaling.

⁵ Zonder toevoeging van ander materiaal en daarom is ze in wezen letterlijk vlees van zijn vlees en been van zijn gebeente.

⁶ Het is dus niet de etymologie van het woord (*ādām*) dat ons inzicht geeft in het begrip erachter, maar het gebruik ervan. Nog belangrijker voor het begrijpen van dit woord en het begrip erachter is het ontstaan van de mens zelf. Dus om het woord te begrijpen moeten we terug naar de ‘etymologie’ van de mens, om het maar eens taalkundig uit te drukken.

Het Hebreeuwse woord *'ādām*, wat meestal vertaald wordt met mens of mensheid, betekent tegelijk man en is derhalve niet vanzelfsprekend een synoniem voor ons woord mens. Het is in betekenis wel overlappend. Het beste is het woord *'ādām* te vergelijken met het Engelse woord: *'man'*. Dit woord betekent namelijk allebei: mens en man.⁷ De mensheid is genoemd naar de man en niet naar de vrouw. Nergens in het Oude Testament wordt een enkele vrouw of groep vrouwen aangeduid als *'ādām*.⁸ Wel als onderdeel van een collectief mannen, vrouwen en kinderen. Er is zelfs niet een woord in het Bijbels Hebreeuws voor mens dat naast mens niet tegelijk ook man betekent. Dat duidt erop dat de vrouw inclusief is. Ze is wel uit de *'ādām*, maar niet perse zelf een *'ādām*. Andersom is een man op zichzelf vanzelfsprekend ook een *'ādām* en wordt vaak zo aangeduid. Schematisch uitgedrukt: De mens (*'ādām*) = m + v en niet m óf v. Dat betekent eveneens dat er niet gesteld kan worden dat je eerst mens bent en dan pas man of vrouw. Dat is niet een Bijbelse beschrijving. Een persoon is mens concreet in het man-zijn dan wel vrouw-zijn.

In 1 Kor. 11:7-9 wordt het ontwerp van de mens met Nieuwtestamenteel licht beschenen. Daar staat dat de man bestaat als beeld en heerlijkheid van God en dat de vrouw de heerlijkheid van de man is. Dat kan niet betekenen dat de vrouw niet beeld van God is, want Genesis 1:27, 5:2 en 9:6 zeggen dat impliciet wel. Op grond van deze en bovenstaande gegevens kom ik tot de volgende conclusie: man en vrouw zijn beide beeld van God, maar niet op dezelfde *manier*. De vrouw ontvangt haar positie en roeping niet buiten de man om. Dat betekent dat man en vrouw geen tweeling zijn of dat de mensheid in twee varianten komt: mannelijk en vrouwelijk. Nee de mensheid is een eenheid in die eerste mens Adam en omdat de mens tegelijk mannelijk en vrouwelijk is, betekent dit dat de mens een onverbreekelijke twee-eenheid is. Er is een onomkeerbare richting in de man-vrouw relatie. Dat betekent dat de vrouw beeld van God is, omdat ze uit de man (Adam) genomen is.

Het ontwerp van de mens is dus mannelijk van oorsprong (hoofd?). De vrouw is daarbij inbegrepen en niet losstaand. Dat betekent uiteraard niet dat ze ontologisch niet op zichzelf kan bestaan. Ze is namelijk ook een 'tegenover' van de man. Geheel zijn gelijke in waardigheid en 'menschelijkheid'. Wat dit m.i. betekent is dat de definitie van het vrouw-zijn niet losgemaakt kan worden van haar positie t.o.v. de man. De vrouw heeft nooit een eigenstandig bestaan gehad. De man heeft wel op zichzelf bestaan, maar hij moest erachter komen dat dit niet goed was en dat hij een tegenover nodig had. Dat was niet omdat hij zich alleen voelde, maar omdat God in zijn seksualiteit⁹ een verlangen naar een

⁷ Met één verschil: het Engelse woord *'man'* heeft een meervoud, namelijk *'men'* en daar worden dan altijd meerdere mannelijke personen mee bedoeld. Het Hebreeuwse adam heeft daarentegen geen meervoud. Het heeft ook geen constructusvorm en nooit een suffix of telwoord en zelden een bijvoeglijk naamwoord. Morfologisch en syntactisch is het gebruik van het woord zeer beperkt. Het gedraagt zich in grammaticaal gebruik als een eigenaam. Dat betekent dat het woord in Genesis 1-5 zich ontwikkelt van soortnaam naar titel en vervolgens naar eigenaam.

⁸ Een uitzondering zou Num.31:35 kunnen zijn, maar daar worden de buitgemaakte maagden aangeduid als 'zielen' van de (*'ādām*) en niet gewoon *'ādām*. De verteller schrijft dit zo, omdat hier de vrouwen als behorend tot de mensensoort onderscheiden zijn van de andere (dierlijke) buit. De TNK vertaalt *human beings* en de JPS en KJV vertalen *persons*. Beide lijken mij hier kunnen.

⁹ D.i. zijn seksueel zijn, zijn man-zijn.

'tegenover' had gelegd.¹⁰ Zonder deze tegenover was de mens niet compleet. Zonder een tegenover was de mens nog geen relatie, zoals God dat is.

Deze structuur van de man als eerste is niet het gevolg van een patriarchale cultuur, maar de patriarchale cultuur is het gevolg van het ontwerp. De man is verantwoordelijk en wordt door God rechtstreeks aangesproken (Gen.3:9, 22-24). Dit patroon van mannelijke verantwoordelijkheid wordt overal gevolgd in het Oude Testament bijvoorbeeld bij de diverse verbondssluitingen (vgl. Ex.19:15). Het zijn de eerstgeboren zoons die vrijgekocht moeten worden (Ex.13:2, 12, 15, Luk.2:23). Er zijn in de verzoeningsdienst alleen mannelijke priesters aangesteld. Nergens in het Oude Testament wordt deze structuur negatief beoordeeld en nergens zegt God dat dit een onderdrukkend regime is. Vrouwen die zich de positie van de man aanmeten worden daarop juist aangesproken (Num. 12, Jes. 3:12 (HSV), Amos 4:1). Dat wil niet zeggen dat er geen zonde in deze structuur is ingeslopen. Dat is zeker wel en de geschiedenis in de Bijbel laat eveneens zien dat de vrouw vaak achtergesteld is. Dat is echter geen gevolg van de structuur, maar van de zonde.

God en zijn volk als geliefden

Een andere belangrijk gegeven in dit verband in het Oude Testament is die van de verhouding tussen God en zijn volk als geliefden. In deze relatie wordt God altijd getekend als de man die zijn vrouw, het volk Israël, het hof maakt en haar leidt (Eze.16, Hos.2, Jes.54:5). Dit is nooit andersom. Het is de man die dingt naar de gunst van de vrouw en niet andersom. Dat laatste wordt zelfs gezien als tegennatuurlijk (Jer. 31:22b). Een in het openbaar flirtende vrouw, zou in de Bijbel als dwaasheid bestempeld worden (Spr.7). Het ontwerp van de mens laat dus ook iets zien van de relatie tussen God en zijn volk. Het is de man die zich moet opofferen voor de vrouw. Hij verlangt naar haar (zie Hoogl. 7:11, Ps.45:12, Jes. 62:4,5, Spr.30:19). In het Nieuwe Testament vindt dat een hoogtepunt in de overgave van de bruidegom Christus voor zijn bruid: de kerk (zie Efe.5:25-27 en Op.21:2, 9).

Net zo min als de relatie Christus-kerk uitwisselbaar is, is dat met man en vrouw zo. In de brief van de Efeziërs wordt duidelijk dat het ontwerp van het huwelijk niet het gevolg is van de zondeval, maar dat dit door God voor alle tijden reeds zo is besloten (Efe.5:31, 32). In Christus is de gemeente namelijk reeds in eeuwigheid uitverkoren (Efe.1:4). Dit alles met als doel: *de lofprijzing van de heerlijkheid van zijn genade* (Efe.1:6). Voor dat doel is het hele universum geschapen. Zodat dat mogelijk kon worden. De climax van de hele mensengeschiedenis en het brandpunt van de hele geschapen werkelijkheid ligt op Golgotha, waar de bruidegom Jezus Christus zijn leven gaf om zijn bruid (u en ik) te werven uit een rebels mensengeslacht. Daar werd de genade van God ultiem gedemonstreerd (Rom.5:8) en van

¹⁰ Er kan hier verondersteld worden dat het verlangen van de man meer inhoudt dan alleen een 'seksueel' verlangen. Een verlangen naar verbinding, relatie en communicatie en vervulling van de vruchtbaarheidszeggen van Genesis 1. De tekst in Genesis 2 noemt dit echter niet. Dat betekent dat de tekst zich beperkt tot de lichamelijke eenheid als meest kenmerkende en definiërende van de relatie man-vrouw in het huwelijk. Vanuit deze levenseenheid wordt de rest tot stand gebracht: uitbreiding van het mensengeslacht en daarmee de overheersing van de aarde.

daaruit gaat alles weer uit op weg naar een nieuwe mensheid. Op weg naar een nieuwe bruiloft. Die van het lam.

Toen God voor de grondlegging van de wereld een schepsel ontwierp naar zijn beeld, tot zijn eer en glorie had Hij in zijn voornemen reeds opgenomen het opofferende werk van Christus (Op.13:8). Daarom en daarom alleen zijn we specifiek man of vrouw. Christus is niet alleen in de heilsgeschiedenis geopenbaard, maar hij is al van voor de grondlegging van de wereld (1 Pet.1:20). Het ultieme doel van alle dingen is de glorie van God, welke op zijn mooist gemanifesteerd werd in de overgave van Christus, voor zijn vrouw aan het kruis. Daar ligt de ultieme reden van mannelijkheid en vrouwelijkheid. Daar wordt man-zijn en vrouw-zijn in essentie gedefinieerd.

Zonder de vrouw zou de glorie van Christus' overwinning aan het kruis niet afgebeeld kunnen worden in de mens, want dan had zijn overgave geen doel en zijn liefde geen object. Dan was er geen uitverkoren bruid. Dan was er geen vrouwenzaad. Vrouw-zijn is daarom te omschrijven als een specifieke roeping van God om de glorie van Christus af te beelden op manieren die niet mogelijk zouden zijn als er geen vrouw was. En daarom maakt naar mijn overtuiging een vrouw zich te schande als ze zich zelfstandig opstelt van de man en zich zijn positie aanmeet. Op deze manier zondigt ze tegen het ontwerp van de mens (zie. 1 Korintiërs 11:2-16). De zogenaamde 'zwijgtekten' gaan niet over een sociale of maatschappelijke orde, maar over de principes van man-zijn en vrouw-zijn zijn in Gods wereld. Daarbij is de positie van de vrouw niet minderwaardig. Ze is niet minder bedeed dan de man. Het is juist haar grandeur, haar heerlijkheid (1 Kor.11:7) om op de haar gegeven plaats uitdrukking te geven van Gods grote reddingsplan.

Daarom moet ze zich rustig houden in de erediensten. Niet omdat dit tegen de sociale orde van die tijd ingaat, maar omdat die houding haar past en kenmerkt als een godvrezende vrouw die Christus toebehoort (1 Tim.2:10, 1 Pet.3:4-6, Kol.3:18). Deze principes waar de apostelen het over hebben zuigen ze niet uit hun duim, maar baseren ze als geïnspireerde schrijvers op het Oude Testament. Daar ligt de structuur reeds vast. Ze verwijzen dus terug naar het begin. Met de komst van Christus verandert de positie van de vrouw t.o.v. de man dus niet. Wel maken Jezus en de apostelen duidelijk waar er zonde in de structuur is geslopen (o.a. Matt.19:1-12, Joh.8:1-11, 1 Kor.7:1-5, Kol.3:19). Eveneens wordt duidelijk waarom de vrouw zo belangrijk is. Zie het voorgaande. Daarbij is het bijzondere dat zij zelf haar redder heeft voortgebracht (Op.12:2-5). Daar was geen man bij betrokken. Dat kon ook niet, want het was nu juist de man die de zonde in de wereld gebracht had (Rom. 5:12). Er moest een nieuwe mens (=man) komen: Christus. Tegelijk is de liefde van God voor de vrouw (= de kerk) de reden waarom haar redder uit de hemel kwam. Zonder bruid geen bruidegom (zie Efe.1:4). Zonder gemeente, geen Christus.¹¹

¹¹ Christus is wel de oorzaak van onze predestinatie, maar dan met het oog op haar doel. Christus is oorzaak en fundament van de verkiezing van de gemeente, in zover de verkiezing in en door hem wordt gerealiseerd. Hij is ook de oorzaak der verdienste van de zaligheid, welke het doel van de uitverkiezing is. Hij is ook de Middelaar en het hoofd van de uitverkorenen. Het besluit van de verkiezing is ook in liefde tot de Zoon genomen. De gemeente en Christus zijn samen, in eenzelfde besluit, in gemeenschap met en voor elkaar, verkoren, Efe.1:4. Maar daarom is Christus als Middelaar het motief, de beweegreden en de oorzaak der verdienste van

De gemeente en Christus zijn een wonderlijke twee-eenheid, net zoals de mens een bijzondere twee-eenheid is. Hij is het hoofd en wij zijn deel van zijn lichaam (vlees van zijn vlees en been van zijn gebeente) (zie. Efe.5:30). Twee en tegelijk één! Wie had dit kunnen bedenken! En dat is nu ten diepste de reden dat een man zich hecht aan zijn vrouw. Dit wijst op Christus en zijn geliefde gemeente. Dit zit in onlosmakelijk in de mens geschapen. Het komt mee met het mannelijk en vrouwelijk zijn (Matt.19:4,5). Er wordt nogal eens gezegd dat de verhouding man-vrouw in veel teksten in de Bijbel zich beperken tot gehuwden in hun relatie binnen hun huwelijk, maar dat is niet een Bijbels te verdedigen positie. Het heeft heel vaak een grotere strekking. Ook de ongehuwden zijn in het plaatje meegenomen. Zij zijn ook beeld dragers van God en van de relatie van Christus met zijn kerk. Het eerste huwelijk in de Bijbel is tegelijk het ontwerp van de mens en vervolgens model geworden voor de relatie tussen mannen en vrouwen in het algemeen. Dat laat het Oude Testament zien. Dat laat de taal van de Bijbel zien (*'ādām*) en dat laat 1 Kor.11:2-16 zien.

Het gevaar bestaat dat onze visie op man- en vrouw zijn bepaald wordt door de hedendaagse inzichten uit de psychologie, sociologie of andere wetenschappen. Ons man- en vrouw zijn wordt echter bepaald door wat God erover zegt in zijn woord. Daar moeten we terecht voor wijsheid over scheppingsstructuren. Daarbij is het belangrijk te beseffen dat we niet op oneindige afstand staan van de Bijbel. We leven in dezelfde werkelijkheid als Adam en Eva, als Lea en Rachel, Paulus, Jezus, Prisca en Priscilla. Het is Gods wereld en we zijn allemaal op weg naar het beloofde land. Zijn eeuwige verordeningen heeft hij vastgelegd in de geschapen werkelijkheid. In universele wetten. De zondeval en onze wereldvisie veranderen daar niets aan. Het is voor ons van belang niet deze westerse cultuur waarin wij leven te verheerlijken, maar ons daar juist kritisch toe te verhouden. Het feminisme (ook het evangelicale feminisme) als drijvende kracht achter het gelijkheidsdenken staat vijandig tegenover het evangelie! Onze cultuur met haar boodschap van gelijkheid en gelijke kansen voor mannen en vrouwen zal moeten buigen voor het gezag van Gods woord. Onze cultuur heeft geen zelfstandige autoriteitspositie t.o.v. de Bijbel. Niet onze hedendaagse inzichten leggen de Bijbel uit, maar de Bijbel legt onze cultuur uit. Dat is een uitgangspunt van een Bijbelse hermeneutiek. Dat geeft de spannende vraag: kan er wel sprake zijn van twee lijnen in de Bijbel?

het besluit van de verkiezing nog niet. Immers Christus is zelf object van de predestinatie en kan daarom haar oorzaak niet zijn. Hij is een gave van de liefde van de vader en deze gaat dus aan de zending van de Zoon vooraf (Joh.3:16, Rom.5:8, 8:29, 2 Tim. 1:9, 1 Joh.4:9). De Zoon heeft de Vader niet tot liefde bewogen, maar de verkiezende liefde is opgekomen uit de Vader zelf. Zo leert de Schrift zelf dat de oorzaak van alle besluiten niet in een schepsel ligt, maar alleen in God zelf (Matt.11:26, Rom.9:11 v., Efe.1:4 v.) Zie: *Gereformeerde Dogmatiek I*, bk. II, 364, 365

Handelingen 15 en hermeneutiek

Het zogenaamde apostelconvent wordt tegenwoordig vaak aangevoerd als argument dat de kerk in een nieuwe situatie zoals in onze tijd de vrijheid heeft om onder de leiding van de Geest een nieuwe koers te bepalen, omdat de Geest ons in deze tijd tot nieuwe inzichten kan brengen. In dit geval dat de Geest ons leert dat in de huidige culturele situatie het uitsluiten van vrouwen uit ambten de voortgang van het evangelie zou belemmeren. Daar wil ik het volgende op zeggen: In de eerste plaats neemt het apostelconvent een unieke plaats in de heilsgeschiedenis in. Daar leidt de Heilige Geest (vs.28) de jonge kerk d.m.v. de apostelen tot het inzicht dat om bij het volk van God te horen de gelovige niet eerst Jood behoefde te worden (vs.11). De Mozaïsche rituele, civiele wetgeving die gefunctioneerd heeft als *'identity marker'* van Gods uitverkoren volk is met de komst van Christus overbodig geworden. De wegversmalling van de theocratie Israël is voorbij. De doop met de Heilige Geest is het kenmerk van de Nieuwtestamentische gelovige (vs. 8). Bijna de hele brief aan de Galaten heeft dit als onderwerp.

In de tweede plaats is deze gebeurtenis onderdeel van de Nieuwtestamentische godsopenbaring. De gebeurtenissen daar vinden plaats binnen de canon. Dat wil zeggen dat de betrokkenen door de Heilige Geest geïnspireerd zijn om die beslissing zo te nemen (vs.28). Als zodanig waren ze onfeilbaar. Dat betekent dat dit voor ons Godsopenbaring is geworden. Tegelijk beroepen de apostelen zich op het Oude Testament voor de legitimatie van hun voorschriften (Hand.15:13-21, 29; vgl. Gen.9:4, Ex.20:3, Lev.17:4, Amos 9:11,12). Wij daarentegen zijn niet onfeilbaar. We zijn ook geen apostelen. Wij zijn geen geïnspireerde Bijbelauteurs. Wel kunnen wij door de Geest *verlicht* worden tot (her)nieuw(d)e inzichten, maar alleen op basis van het apostolische woord: Gods geopenbaarde wil voor ons leven. Het gaat hier dus om het verschil tussen *inspiratie* en *verlichting*. Welnu de Geest is niet een Geest van verdeeldheid. Evenmin heeft hij een eigenstandige missie. Integendeel: Deze Geest gaat uit van Christus. Als deze Geest ons verlicht betekent dat deze ons bindt en gehoorzaam maakt aan het eerder door Hem geïnspireerde woord. De Geest gaat nooit in tegen zijn eigen woord. Dan zou God verdeeld zijn.

Een beroep op de Geest om los van dit geschreven woord tot nieuwe besluiten te komen is een niet Bijbelse koers. Daarom niet gereformeerd, maar eerder charismatisch. Hier laat een niet Bijbelse hermeneutiek haar tijdgebondenheid zien. Niet de kerk legt de Bijbel uit, maar de kerk staat onder het gezag van het woord. M.i. moeten we hier de gereformeerde en dus Bijbelse lijn vasthouden, in de belijdenis verwoord als de noodzakelijkheid en genoegzaamheid van de Schrift (NGB). Het Bijbelse beeld van man en vrouw is behoorlijk eenduidig en vormt een homogeen 'landschap'. De 'zwijgtteksten' van de apostelen zijn in dit landschap als de spitsen van kerktorens. Ze staan niet op zichzelf en komen niet uit de lucht vallen, maar ze maken het beeld heel expliciet. Deze teksten laten geen meervoudige uitleg toe, tenzij men tegen de rest van het Bijbelse plaatje wil ingaan.

In de derde plaats is het argument van de zogenaamde belemmering van de voortgang van het evangelie in deze tijd behoorlijk subjectief en gekleurd door de tijdsgeest. Eerst zal dan met de Bijbel

vastgesteld moeten worden of het gelijkheidsdenken wat onze maatschappij overheerst een vrucht van de voortgang van het evangelie is. Aangezien wij leven in een post-christelijke hedonistische samenleving lijkt het me beter om te zeggen dat dit niet heel waarschijnlijk is. Deze zelfde samenleving voert jaarlijks tienduizenden abortussen uit. Euthanasie wordt in ons land steeds gemakkelijker toegepast. Mensen van hetzelfde geslacht kunnen volgens de wet 'trouwen'. Meer dan veertig procent van de huwelijken eindigt voor de rechter. In het christelijke deel wordt er met dertig procent een aardige inhaalslag gemaakt. Deze context kan en mag voor ons niet leidend zijn! De oproep van God blijft ook in onze tijd: Terug naar de wet en het getuigenis! (Jes.8:20 HSV).

Als we in de kerk denken dat we zelf kunnen bepalen wat een belemmering is voor de verspreiding van het evangelie en daarmee tegen het woord van God ingaan, dan zijn we opstandig tegen de Heer van de kerk. De kerk heeft geen eigen missie. Het is de missie van God. De kerk is op zichzelf niet van belang in deze wereld. Het enige wat van belang is in deze wereld is de glorie van God. De bruid moet zich gehoorzaam opstellen t.o.v. haar man en niet denken dat ze een zelfstandig bestaan kan hebben. De kerk in onze tijd moet trouw blijven aan het woord van apostelen en profeten, anders bouwt zij op het verkeerde fundament en begaat ze de zonde van Jerobeam de zoon van Nebat, die ook dacht dat hij de kerk wel even kon managen, maar uiteindelijk verviel tot afgoderij.

Mijn conclusie is dat met een Bijbelse (gereformeerde) hermeneutiek er geen twee lijnen te onderscheiden zijn. Een gereformeerd gelovige kan zo'n uitspraak ook niet voor zijn/haar rekening nemen zonder conflict met de belijdenis. Er is ook op dit punt maar één woord voortgekomen uit de Ene God. Ik denk dat wat dit betreft de discussie eerlijker gevoerd moet worden. De 'tegenstanders' moeten de vragen vanuit deze tijd serieuzer nemen en niet maar op een paar Bijbelteksten blijven hameren, maar een completere Bijbelse visie ontwikkelen. 'Voorstanders' dienen zich in alle eerlijkheid af te vragen of zij zich in hun streven niet al te veel laten leiden door de tijdsgeest. De Bijbel laat zich niet op tweeërlei manier uitleggen heb ik reeds willen betogen. Zij die zeggen dat dit wel kan creëren een intellectueel dilemma, maar dat lijkt op zelfbedrog. De meervoudige uitleg van de Bijbel is niet het gevolg van een intellectueel probleem, maar is in wezen een moreel probleem. Als je eerlijk bent moet je zeggen: "Ik geloof niet in de ongelijkheid van man en vrouw en daarom moet Paulus wel anders uitgelegd worden."

Dat zou eerlijk zijn. Daarmee kun je dan niet meer vasthouden aan het gezag en de genoegzaamheid van de Schrift. Wie dit zegt heeft het Schriftgezag tussen haakjes gezet.